

ДГ „Детелина“

www.dg-detelina.com

гр. Пловдив, р-н Изток, ул. „Братя Свещарови“ №3, тел.: 032/628 960, e-mail: detelina@dg.plovdiv.bg, www.dg-detelina.com

УТВЪРЖДАВАМ:
ТЕОДОРА ТОДОРОВА
Директор на ДГ „Детелина“

заличена информация на
основание ЗЗЛД

ПРОГРАМНА СИСТЕМА за учебната 2020-2021г.

Концепция за образователната политика на детската градина:

Цялостната дейност на детската градина е организирана по посока на осигуряване на единен подход в разкриването на обкръжаващия детето свят и постоянна взаимна информация за цялостното развитие на детето, за неговите интереси, потребности и поведение, чрез целенасочената съвместна дейност между детската градина и семейството.

Придобиване на съвкупност от компетентности-знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование.

Възпитание и обучение според държавните образователни стандарти в духа на демократичните ценности, адекватно ориентиране в динамично променящия се съвременен свят и създаване на високо отговорно поведение за участие в обществения живот.

Усвояване и формиране на общочовешки и национални ценности, развитие на индивидуалността и стимулиране на творческите заложби, духовно, физическо и социално образование и развитие на децата от 3 до 7-годишна възраст. За постигане на своята цел чрез цялостна концепция за развитие на детето, с подходи и форми на педагогическо взаимодействие, през учебната 2020-2021г. детската градина работи по Програмна система издателство „Изкуства“ с познавателни книжки „Аз ще бъда ученик“ -6-7 години, „Аз съм в детската градина“ -5-6 години (одобрени от МОН) „Аз съм в детската градина“ -3-4 години, 4-5 години, съгласно изискванията на Наредба №5/03.06.2016г. по предучилищно образование.

Подходи на педагогическото взаимодействие

Личностен и индивидуален подход към всяко дете. Подпомагане на всяко дете да прави избор чрез провеждането на различни дейности, с оглед неговото цялостно развитие. Субективно базирано взаимодействие, работа в екип. Информационно-познавателни: беседа, наблюдение, демонстрация, обяснение, презентация, обследване.

- Педагогическото взаимодействие е насочено към придобиване на съвкупност от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешното преминаване на детето към училищното образование; утвърждаване на доброжелателно и самоуверено поведение при общуване си с връстници и възрастните.
- Интегриране на образователното съдържание по всички образователни направления.

Проследяването на детските постижения е на основание на трите етапа на учебния процес:

- 1) възприемане на информацията,
- 2) разбиране и
- 3) приложение на информацията в нови непознати ситуации и условия.

Отношението към родителите – индивиди, които са отговорни за развитието на потенциала на детето, за да може успешно да се справя в живота – е взаимно уважаващо се, толерантно и подкрепящо.

Програмната система е цялостна концепция за развитието на детето с подходи и форми на педагогическо взаимодействие, подчинени на обща цел на предучилищното образование: полагане на основите за учене през целия живот, като се осигурява физическо, познавателно, езиково, духовно-нравствено, социално, емоционално и творческо развитие на детето, като се отчита значението на играта за детето.

Очаквани резултати при реализиране на програмната система:

- постигане целта на образователния процес в предучилищна възраст;
- личностно и общо психично развитие на детето, чрез неговата индивидуална и групово игрова и познавателна дейност;
- компетентно тематично разпределение на съдържанието по образователни направления за всяка възрастова група;
- конкретизиране проследяването на резултатите от предучилищното образование;
- ефективно сътрудничество между детската градина и родителите в процеса на възпитание, социализация и обучение на децата;
- оптимални взаимодействия между детската градина и други педагогически специалисти и институциите, подпомагащи дейностите на детската градина.

Подходи и форми на педагогическо взаимодействие

Подходи

Подходите, базисът за реализиране на програмната система, по-конкретно: съдържанието на формите на педагогическо взаимодействие; тематичните разпределения по образователните направления във всички възрастови групи; проследяването на индивидуалните резултати на детето от предучилищното образование; заложените идеи за ефективен механизъм на взаимодействие между участниците в предучилищното образование; са следните:

- Личностен и индивидуален подход към всяко дете.
- Ситуационен и интегрален подход.
- Конструктивен подход.
- Използване на Е-обучение и технологии
- Кооперативно учене (Co-operative learning)
- Интеркултурно образование
- Креативност и успеваемост

Формите на педагогическо взаимодействие

Педагогическото взаимодействие е процес, насочен към постигането на определен очакван резултат, свързан с цялостното развитие на детето, в който основни участници са: учителят и детето. При осъществяване на педагогическо взаимодействие учителите използват игровата дейност за постигане на компетентностите по седемте образователни направления (български език и литература; математика; околен свят; изобразително изкуство; музика; конструиране и технологии и физическа култура.).

Игровата дейност е базиса на всички видове форми на взаимодействия през учебното и неучебното време в детската градина и в подготвителна група в училище.

Формите за педагогическо взаимодействие в програмната система са:

- основна
- допълнителна

При използването на формите на педагогическо взаимодействие, детският учител се съобразява със: степента на развитие на децата в групата, възрастови особености, потребности и интереси за постигане на целта – цялостно развитие на детето.

Годишният календар е разпределен на учебна година, т.е. учебно време, което е между 15 септември и 31 май и неучебно време, което е между 1 юни и 14 септември.

Педагогическа ситуация – основна форма на педагогическо взаимодействие

Същност на *ситуацията* – педагогическата ситуация е основната форма на педагогическо взаимодействие, която протича предимно под формата на игра. Тя се организира само в учебно време, чрез нея се интегрират двата процеса – на възпитание и обучение, съобразени с играта и личният предметно-практическият опит на детето в групата.

Приложение – Ситуацията се използва при реализиране на образователните направления: български език и литература, математика, околен свят, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура.

Разпределение на педагогическите ситуации – Конкретното разпределяне на педагогическите ситуации по образователни направления се осъществява в седмично разпределение, което е разработено по възрастови групи от учителите на конкретната

група преди началото на учебната година и се утвърждава от директора на детската градина.

Седмичен хорариум на педагогическите ситуации

Минималният общ седмичен брой на педагогическите ситуации за постигане на седемте компетентности е:

- за първа възрастова група – 11
- за втора възрастова група – 13
- за трета възрастова група – 15
- за четвърта възрастова група – 17

Общ седмичен брой на педагогическите ситуации за постигане на седемте компетентностите в Програмната система „Аз съм в детската градина” е:

- за първа възрастова група – 11
- за втора възрастова група – 13
- за трета възрастова група – 19
- за четвърта възрастова група – 17

Времетраене на ситуацията – Продължителността на една педагогическа ситуация ситуациите, зависимост от възрастта на децата варира:

- от 15 до 20 минути – за първа възрастова група.
- от 15 до 20 минути – за втора възрастова група.
- от 20 до 30 минути – за трета възрастова група.
- от 20 до 30 минути – за четвърта възрастова група.

Допълнителните форми на педагогическо взаимодействие през учебната година

Чрез допълнителните форми на педагогическо взаимодействие се разширяват и усъвършенстват компетентностите на детето по седемте образователни направления.

Допълнителните форми се организират по преценка на учителя в съответствие с интересите и потребностите на децата.

Видове допълнителни форми

Самостоятелни дейности по избор на детето – в зависимост от условията в групата;
Дейности, организирани от детския учител – различни видове игри, състезания, конкурси, екскурзии, лагери, спортни празници, тържества, развлечения, наблюдения на обекти от околната среда.

Приложение:

Провеждат се извън времето на педагогическите ситуации, както в учебното, така също и в неучебното време.

Допълнителни форми използвани в учебно време

Наименование: самостоятелните дейности по избор на детето, дейности, организирани от детския учител.

Време за организиране: от 15 септември до 30 май на съответната година.

Приложение: в сутрешни режимни моменти и след следобедния сън.

Допълнителни форми използвани през неучебно време

Наименование: самостоятелните дейности по избор на детето, дейности, организирани от детския учител.

Време за организиране: от 1 юни до 14 септември на съответната година.

Приложение: в сутрешни режимни моменти и след следобедния сън.

Механизъм на взаимодействие между участниците в предучилищното образование

Предучилищното детство е много ценен и значим период в живота на човека. Безспорни авторитети за детето в тази възраст са възрастните (родители и екипа в детската градина), които оказват съдействие и подкрепа на детето в този процес. Чрез предучилищното образование в детската градина/подготвителна група към училище се полагат основите за учене през целия живот, като се осигурява физическо, познавателно, езиково, духовно-нравствено, социално, емоционално и творческо развитие на детето и се отчита значението на играта за детето. В резултат на сътрудничество между учителя и родителя, детето получава най-необходимата и ценна подкрепа за неговото пълноценно цялостно развитие.

Смятаме, че е необходимо в програмната система на детската градина да се отдели темата за приобщаването на детето в нейния по-широк контекст. В съвременния живот темата за приобщаване се превърна в универсална и общочовешка, решаването на която е мяра за хуманизъм и етика на дадено общество. Приобщаването на едно дете и неговите родители в живота на детската общност включва освен децата със СОП и децата, които се отличават по етнос, култура, непълни семейства, деца отгледани от един родител или от други членове на семейството, или настойници и т.н. Всички тези деца, израснали в различна среда и култура – имат специфични и специални потребности. От друга страна темата за приобщаване трябва да бъде разгледана през различните призма – морална, духовна, етична и образователна.

Ако погледнем нашето общество, то е съчетание от многообразие, не е моделирано, така, че да изолира различията. Не живеем на улици, по които се разхождат хора с един и същ пол, цвят на кожата, или език.

Затова и нашето разбиране по тази тема, представено в програмната система, е базирано върху уважение на различията и отхвърляне на предразсъдъците.

Необходима е подкрепа на родителите, за да знаят как а говорят с детето си за различията. Какъв език да използват? При такива ситуации в детската градина, могат да се поканят специалисти от подпомагащи професии (психолози, специални педагози, ресурсни учители, логопеди, социални работници и др.). В процеса на приобщаване и преодоляване на затрудненията на детето е необходимо по-ранно навременно и пълноценно сътрудничество между родителите и съответните специалисти.

Чрез различните форми на сътрудничеството и взаимодействието между учителите, директорите и другите педагогически специалисти и родителите в детската градина се създават условия за постигане на целите а детската градина – за възпитание, социализация,

отглеждане, обучение, на децата, както и за формиране на положително отношение към детската градина/училището.

Форми на сътрудничество и взаимодействие между детската градина и семейството

Взаимодействието, основано на взаимно доверие и сътрудничество, между родителите на всяко дете и екипа на детската градина, има голямо значение за адаптирането на детето към правилата на образователната среда, както и за развиване на самоувереност и чувство за принадлежност.

Сътрудничеството с родителите се постига на две нива:

- на ниво групата – във форма на родителски актив, комитет и т.н.
- на ниво детската градина – във форма на Настоятелство.

Формите на сътрудничество между детската градина и семейството са обединени в две групи: индивидуални и групови форми на работа.

Индивидуални форми на сътрудничество

Индивидуален разговор (среща) между детския учител и родителя.

Провеждат се по договаряне между учителя и родителя. Детският учител би трябвало да предложи време в което няма деца в групата(сутрешните часове; или късния след обяд) или в групата е осигурено присъствие на друго лице от детската градина. По този начин детският учител не нарушава правата на децата и своите задължения по длъжностната характеристика, Правилника за вътрешния ред, а осигурява защитеност на децата в групата.

Срещата може да се проведе преди началото на учебната година (през летния период) и/или в начало на месец септември. по време на първата среща родителите трябва да запознаят учителя с особеностите на тяхното дете, да поговорят открито за техните стракове и очаквания от детската градина. От друга страна учителят на групата запознава родителя с правилника на градината и правилата в групата, както и с неговите родителски задължения.

Видове разговори:

Във връзка с тяхната цел, могат да бъдат:

Първоначален и опознавателен разговор – с цел запознаване на детския учител с родителя и детето. Срещата може да се проведе преди началото на учебната година или в нейното начало (м. септември). На тази първа среща родителите могат запознават учителя с особеностите на тяхното дете, за своите очаквания – какво ще се случи с детето им в детската група. От друга страна учителят ги запознава с правилата в групата, в детските градина и с техните родителски задължения.

Информативни разговори – с цел запознаване на родителя с резултатите от предучилищното образование. Провеждат се в началото и края на учебната година.

Рутинни разговори с цел информирание на родителя за промените в детското развитие и поведение, както и за придобитите или в процес на придобиване на умения

по отделните образователни направления. Провеждат се в различни времеви интервали: ежедневни, седмични или месечни.

Индивидуална консултация

Провеждат се по инициатива на учителя или по инициатива на родителя.

По инициатива на учителя

Ако учителят трябва да сподели наблюдавани затруднения, които изискват намесата на външен експерт специалист, той трябва да обясни това на родителите. Да подсказва варианти за вземането на решение, което засяга бъдещо развитие на неговото дете.

По инициатива на родителя

Когато родителят среща затруднения при отглеждането, възпитанието или при оказване на помощ в процеса на обучение. В тези случаи е необходимо детският учител да насочи родителя към специалист или самият той да насочи родителят към работещи стратегии.

Други индивидуални форми: Видове съобщения

Устните съобщения могат да бъдат – телефонно обаждане, скайп разговор;

Писмените съобщения днес, са е-майл, sms по мобилен телефон, лично съобщение във фейсбук на групата.

Използват в зависимост от ежедневните събития и извънредни ситуации, при провеждане на празници и развлечения, екскурзии, лагери и др., събития в детската градина или извън нея, могат да възникнат ситуации в които учителят да използва бързи форми на съобщения.

За планираните мероприятия, за които е необходима повече подробна и детайлизирана информация за родителя – е желателно използването на писмени съобщения.

Групови форми на сътрудничество с родителите

Родителската среща – традиционната и най-популярна групово форма

Създаването на сплотена група от родители, които да се включат в живота на групата, допринася за реализирането на целите и задачите на детската градина. Позитивното въвличане на родителите като наблюдатели, участници и партньори, подпомага реализирането на програмната система на детската градина. Сътрудничеството с всички родители се постига през няколко канала:

В началото на учебната година, във всяка група на детската градина се организира родителска среща, на която представя обосновката и работния план за учебната година. Координират се очакванията на родителите и на екипа на групата/класа. Избира се комитет на родителите. Определят се неговите функции, работните отношения и начин на комуникация с екипа на групата/класа.

Родителските срещи през учебната година могат да се планират, според потребностите и желанията на родителите. В съдържателен аспект, трябва да бъдат тематични, съобразени с актуални за възрастта – „горещи” и доминиращи теми, във връзка

възрастовите особености на детското развитие и съответни поведенчески реакции на детето и да децата в групата. Например, подобни ключови теми на детското развитие са:

- адаптация на детето в детската група;
- правила в детската група (първа възрастова група);
- специфични особености във физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческо развитие на детето – за втора и трета възрастови групи;
- детските приятелства; готовността на детето за живота в училище; готовност за учене – за подготвителна група.

Групи за подкрепа на родители – съвременна форма за групова подкрепа

В групата родителят получава формална подкрепа от останалите родители, по въпроси които не може самостоятелно да реши и търси допълнителна емоционална подкрепа и информация.

Чрез групата родителят има възможност да преживява чувството на увереност, защитеност и равнопоставеност.

Видове групи за подкрепа на родителите:

- група на родителите, които имат еднакви проблеми относно детското развитие;
- група на родителите, които имат еднакви вярвания и модели на възпитание;
- група родители, които имат нужда от развиване на своите умения като родители;
- група родители на надарени деца;
- група на татковците и др.

Тренинг с родители

Тренингът е интерактивна форма на комуникация, върху основата на диалогичното общуване между лектора (учителя) и участващите в тренинга (родителите).

Опитът показва, че лекционната форма в нейния монологичен вариант може да повиши информираността на родителите по различни въпроси, но не предизвиква достатъчно мощен заряд, който да инициира, стимулира и регулира краткосрочна интензивна личностна промяна, така както се постига чрез тренинга. Родителите – участници в тренинга, могат да осъзнаят, да „разчупят” традиционните си убеждения и вярвания за домашното възпитание и взаимоотношенията между родители-деца, между хората; да овладеят нови социални умения, да променят ценностната си ориентация и да се обогатят с нови психолого-педагогически знания.

Участие на родителите в процеса на предучилищното образование

Включването на родителите в живота на детето в детската група е друга изключително важна форма на сътрудничество между детската градина и семейството. Обикновено родителите присъстват на открити ситуации, тържества, празници и състезания.

Във всяка група на детската градина се изработват планове за съвместни инициативи с родителите. Най-често това са различните празници и тържества, в които родителите ще вземат участие. Необходимо е на родителите да им се предостави възможност да участват, както в съставянето на плана, така и при неговата подготовка и реализация. По този начин ще могат да се включат по-голяма част от родители, според техните индивидуални нагласи, способности (организаторски, изпълнителски, музикални, кулинарни, естетически и др.), и възможности (финансови или чрез труд).

Родителите могат да участват и в образователния процес провеждан в детската градина – чрез включването им в основната форма на работа на детския педагог-ситуацията. Всеки родител от групата е ценен с неговата личност и професионална реализация.

В зависимост от целта на ситуацията, може да се покани родител, който има съответната професия или професионални компетентности по изучаваната тема.

Чрез словесен разказ, презентация или демонстрация по дадена тема близка до образователното съдържание, или чрез посещение на неговата месторабота – децата по-лесно могат да възприемат и осмислят интегрираните знания от съответните направления.

Значението на включването на родителя има тристранен характер:

- за детето – защото чувства подкрепата и съпричастността на родителя към това, което е важно за него;
- за родителя – който може да види детето си в различна от ежедневието ситуация; да общува с другите деца от групата и по този начин да обогати своите родителски умения.
- за детските учители в групата – за успешното постигането на целта на социализация, възпитание и образование на детето, чрез подкрепата получена от родителите.

Други форми за комуникация детски учител – родител

Във връзка с периодично предоставяне на информация, относно промени в учебната програма; правилата в групата; предстоящи празници, важни събития в детската градина; статии или материали във връзка с детското развитие; новини от живота в детската градина; продукти от дейността на децата (рисушки, работни листове, снимки) и др., могат да се използват следните форми:

- Сайт на детската градина
- Информационни табла за родителя
- Фейсбук на групата

Информация относно многообразието и качеството на учителската дейност, резултатността в детската градина извън нея (участието на децата в различни конкурси и състезания) може да има прозрачност и публичност чрез:

- Електронно портфолио на детската градина
- Портфолио на учителите в групата

Сътрудничество между детската градина и други педагогически специалисти и институциите, подпомагащи дейностите на детската градина.

В зависимост от условията на населеното място, в което се намира детската градина, различните институции: социални, здравни, културо - просветни и др., могат да се реализират различни съвместни дейности.

Формите на сътрудничество с различните институции, могат да бъдат: индивидуални консултации; групови срещи; лектории; съвместни празници; клубове, кръжоци и т.н.

Проследяване на резултатите от предучилищното образование – същност, методи и форми

Същност на процеса

Проследяването на резултатите от предучилищното образование на децата във всяка възрастова група се определят от учителя в съответствие с очакваните резултати от възпитанието, обучението и социализацията на децата за всяка възрастова група по образователни направления: *български език и литература, математика, околен свят, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура.*

В подготвителните групи за училище (5–7-години) акцентът при проследяване на резултатите е необходимо да се проследи цялостно развитие на детската личност; придобиването на съвкупност от компетентности – знания, умения и отношения, необходими за успешно преминаване на детето към училищно образование.

Периодичност на проследяване на резултатите от предучилищното образование

Проследяването на резултатите от постиженията на детето се осъществява от учителите на съответната група в началото и края на учебната годината.

За децата в първа група – в началото на учебната година се провежда обследване, чрез наблюдение на *показателите за ранно детско развитие*: здраве, физическо и двигателно развитие; езиково, познавателно, социално и емоционално развитие; активност, игра и учене.

Показателите за проследяване на резултатите

Показателите за проследяване на резултатите включват знанията, уменията и способностите проявени в процеса на предучилищното образование и очакваните резултати по образователните направления (български език и литература; математика; околен свят; изобразително изкуство; музика; конструиране и технологии; и физическа

култура), като се акцентира и върху показатели свързани със социалното и емоционално развитие.

Описание на резултатите от предучилищното образование

Информация за детската градина

Резултатите от проследяването на постиженията на детето се вписват в дневника на групата. За целта е необходимо да се приеме единна, обща за цялата детска градина, матрица за описване на индивидуалните резултати на децата в групата. За тази цел е необходимо да се очертаят категорично различните умения на детето по отделните направления, които предлагаме да бъдат на три нива: справя се самостоятелно, справя се с насочващи въпроси и справя се помощ от учителя или друг специалист (музикален ръководител). Смятаме, че по този начин най-ясно ще се диференцират постиженията на детето между първото и второ проследяване на резултатите от предучилищното образование.

Информация за родителя

Родителите се информират от учителите в групата за индивидуалните резултати на детето. В съдържателно отношение информацията, която получават те, трябва да бъде позитивна обективна и насочваща чрез развиващата програма за по-нататъшната индивидуална работа с детето. Предложената развиваща програма има роля на целенасочено възпитателно взаимодействие към детето, което благоприятства, улеснява, компенсаторното и/или превантивно развитие на детето в съответната област и образователни направления.

Стъпки за информация на родителя:

- Запознаване с постиженията на детето *към момента* на проследяването на резултатите, т.е. акцент върху силните страни на детето.
- Запознаване с трудностите на детето *към момента* на проследяването на резултатите; т.е. тези страни, които са в процес на развитие и изразени по-слабо;
- Напомняте за постепенното развитие на индивидуалността на детето и неговия потенциал, поради което не се сравнява с другите деца;
- Очертаване на перспективата на детското развитие, необходимостта от развиваща програма и предложението за такава, с оглед създаване на условия за ефективна среда за по-нататъшното детско развитие.
- При запознаване с резултатите учителят трябва да подходи обективно, професионално, етично и толерантно към родителя.

Организация на проследяването

Проследяване на резултатите от предучилищното образование се провежда в началото (втората и третата учебна седмица) и края на учебната година (14 дни).

За настоящата 2019-2020 учебна година може да се използват задачите публикувани за диагностична процедура в Книга № 1 и Книга №2.

Във връзка с промените в Наредба №5/03.06.2016 е направена корекция в индивидуалния протокол.

Методи и форми за проследяване на резултатите от предучилищното образование

1. Наблюдение

Основният метод за проследяване на постиженията на децата е включеното наблюдение. То е процес от целенасочено наблюдение на детското поведение в различни ситуации, в различни режимни моменти, в различни среди, по време на ежедневните занимания в продължение на цялата учебна година.

Наблюдението е един от многото начини за събиране на информация относно функционирането на децата като цяло. Най-ефективно и информативно е наблюдението на детето в неговата естествената среда, която включва – неговият дом и детската група в които всяко дете се развива. Тази среда предоставя на детето широки възможности за ежедневна изява и проява на различните му знания, способности, начини на поведение, както и на неговите затруднения.

Детската градина е „сцената“, на която децата играят и проявяват своите чувства, емоционални реакции, двигателни и езикови способности, творческа дейност, отношението към другите деца в групата и по този начин изразяват своите типични черти от характера си.

Наблюдението на детето в естествената му среда има много предимства за него: детето се намира в позната и защитена среда, в която е адаптирано и привикнало да се занимава с ежедневни дейности. Чувства се свободно, сигурно и значимо в резултат на което може да разкрие (пред наблюдаващия, своите силни страни, знания и умения, наред с ограниченията си и затрудненията си. Събраната информация от наблюденията служи за основа при тълкуването на резултатите от развитието и извеждането на съответни изводи и насоки следващия възрастов период.

Цели на наблюдението:

С помощта на информацията, получена чрез наблюдението детската учителка постига следните цели:

- Опознава индивидуално развитие на децата чрез установяване на техните характерни възрастови и индивидуални особености: нужди, способности, обноси, ограничения и затруднения.
- Планира индивидуална програма за развитие на детето през учебната година, която е насочена към детския потенциал и затруднения.
- Проследява настъпилите промени при децата през учебната годината.
- Периодично уведомява родителите за функционирането на детето в детската градина.

Видове наблюдения:

Детският учител участва в дейността на детето на различни нива – от ниво на *не-участник* в наблюдението; до *пряк участник* в него.

Наблюдение, в което учителят не участва.

Задачата при този вид наблюдение е учителят само и единствено да *наблюдава и проучва* автентичността на детето в обичайните естествени условия и действия в детската група, без да се включва в разговор с него или да се намесва по някакъв начин в ситуацията/играта/общуването, който би могъл да повлияе върху неговото поведение.

Силни страни на наблюдението: спомага за деликатно регистриране на спонтанното и автентично поведение на детето и взаимодействията му с околната и социална среда, без то да усеща, че е център на наблюдение.

Слаба страна на наблюдението е субективизма на учителя по време на наблюдението.

Наблюдение, в което учителят е участник (включено наблюдение)

Задача при този вид наблюдение е учителят – наблюдател да участва в дейностите на детето. Например: даване на разяснения; задаване на насочващи въпроси; използване езика на тялото; подготвяне на обстановката за извършване на дадена дейност; съучастник в играта на детето; поощряване на другите деца да се сблизят с наблюдаваното дете и др.

Силни страни на наблюдението: помощ от учителя, която може да доведе до високи резултати

Слаба страна на наблюдението е субективизма на учителя при наблюдение поведението на детето и регистриране на резултатите.

2. Познавателна задача

Задачите, които са използвани за установяване на резултатите по седемте образователни направления през учебната година са два вида:

Задачите със структуриран отговор, които се използват за проследяване на възприемането на *знанията*, тяхното *разбиране* и *приложението* им. Смята се, че този вид задачи имат по-висока степен на обективност, което от своя страна допринася за надеждността на измерването на резултатите от развитието.

Задачи със свободен отвор се използват при установяване на *изпълнителски умения* – пеене, свирене, рисуване, моделиране, конструиране – при които се проследява тяхното изпълнение и анализира крайният резултат, който във всички случаи ще бъде уникален за всяко дете.

3. Продукти от дейността на децата

По време на цялостния престой на детето в детската градина, чрез активното му участие в различни видове дейности, то създава различни по характер продукти (фантастични разкази, игри, рисунки, апликации, конструктивни и хартиени модели, пластелинови фигури и форми, и др.). Част от тези произведения могат да се съхраняват в хартиен вариант – в Портфолиото на детето, други – да бъдат документирани чрез видео и снимки и поставени в портфолиото (*Приложение I*). Те имат изключителна стойност при проследяване на резултатите от образователния процес, документирайки развитието, креативността и успеваемостта на детето.

4. Социометрични методи

Всяка детска група има свой специфичен облик, който е повлиян от взаимоотношенията между децата вътре в групата и от подходите на детските учители. Социометрията описва и анализира социалните взаимоотношения и структура в групи с помощта на социограма или социоматрица.

При определени случаи, според учителите, този метод успешно може да се използва.

Форми за проследяване на постиженията.

Портфолио

В хода на предучилищното образование постиженията на детето се отразяват в детско портфолио, което е своеобразен запис на детското развитие от първа възрастова група и продължава до края на подготвителна група.

Дефиниране: От латински буквалния превод на „*Порт-фолио – portfolio*” – означава „носител листа хартия”; подразбира се печатните текстове лист, който се сгъва само два пъти или кола на книга

Портфолио – буквално означава “запис”. Когато става въпрос за детско портфолио, имаме предвид “запис” на етапите от процеса на адаптиране, игра и учене, както и постиженията по различните образователни направления. Портфолиото онагледява етапите през които преминава детето, прави ги “видими” и помага на детския учител да направи съответни изводи и препоръки относно по-нататъшното личностно развитие на детето, и по този начин може да подпомогне и родителя.

За разлика от другите методи за оценяване, които дават информация за моментното състояние, портфолиото отразява развитието на детето, като процес. За да се постигне този ефект, материалите включени в портфолиото трябва да бъдат събирани по време на целия престой на детето в детската градина.

Цел: Хронологично и автентично проследяване на резултатите от социализацията, възпитанието и обучението на детето в детската градина.

Принципи: При създаване на портфолиото учителят съблюдава следните:

Личностен и индивидуален подход

Автентичност

Хронологичност

Активност

Интерактивност и комуникация

Прозрачност

Креативност и успеваемост

Основни **характеристики** на детското портфолио:

Да се анализират, обобщят и систематизират резултатите от дейностите на детето.

Да се оценят обективно детските постижения.

Да се уважи и стимулира неповторимостта у всяко дете.

Да се планира по-нататъшната програма за личностното развитие на детето.

Видове: Според носителят на информация портфолиото може да бъде: хартиено или електронно портфолио.

Съдържание: В портфолиото се включва всичко, което показва *хронологично* уникалността и индивидуалността в развитието на детето; резултати от постиженията по седемте образователни направления: български език и литература, математика, околна среда, изобразително изкуство, музика, конструиране и технологии и физическа култура. Портфолиото е набор от подбрани и подредени материали, снимки (на предмети, продукти от различните дейности – моделиране, конструиране, игри и т.н.); резултати от дидактични задачи; участие в тържества (снимки и дискове); протоколи от наблюдение; чек листове, които отразяват постигнатите конкретни резултати в развитието и обучението. В детското портфолио се поставят грамоти и отличия, получени от участия в състезания и конкурси. Информацията и материалите се подреждат в следните три раздела на портфолиото:

Първи раздел: Обща информация за детето

Представянето на детето, включва следната примерна информация:

Календарна възраст на която детето постъпва в детската градина. Семейството и семейна среда.

Особености при адаптация към нови условия; Как е преминал процесът на адаптиране към детската градина и живота в групата.

Особености, напредък и затруднения в областите: здравното, физическото и двигателно развитие; социално, емоционално, познавателно, езиково и комуникативно развитие.

Особености, успехи и затруднения при учене, игри и активности.

Изявени интереси и способности.

Приятели, занимания и игри и др.

Дейности и интереси извън детската градина.

Ако учителят не разполага с информация, не е необходимо да я описва.

Описанието е автентичен разказ на детето, в който е включено само това, което учителят е регистрирал чрез обективни научни методи.

Втори раздел: Резултатите от постиженията на детето в процеса на социализация, възпитание и обучение на детето в детската градина.

Трети раздел: Обобщение за готовността на детето за училище. Препоръки за насърчаване и мотивиране на детето за дейности стимулиращи личностното, емоционално и социално развитие.

Представянето на всички материали е хронологично, от първа до подготвителна група за училище.

Към всеки раздел може да има приложение в което да се добавят: материали, доказателства отзиви и оценки (от музикален ръководител; ръководители на допълнителните дейности, провеждани в детската градина/училището, колеги от други групи), грамоти и отличия и др.

Всички събрани материали в портфолиото трябва да бъдат датирани и подписани от учителите в групата.

Външно оформяне на портфолиото: В индивидуална папка се поставя съдържанието на портфолиото. Всеки раздел на портфолиото се поставя в отделен пластмасов джоб или плик – в който се събират съответните материали. За по-красиво оформление, всеки раздел – може да бъде в различен цвят. По този начин по-лесно ще се откриват отделните раздели. В трета и четвърта подготвителни групи е желателно детето да участва във външното оформление на своето портфолио. Може да нарисува или направи колаж на тема: „Автопортрета”, „Моята група”, „Моето семейство”, „любимите ми герои” и т.н.

Изискванията към учителя при събиране и създаване на детското портфолио:

- Да прояви обективност при събиране и рецензиране на материалите в портфолиото. Да включва всичко, което смята, че е полезно и необходимо за детето, за да уважи неговата личност, достойнство.
- Да открива промяната и динамиката в развитието на детето чрез получените резултати.
- Да открива потенциала на детето.
- Да разпознава затрудненията на детето.
- Да насърчава детето и родителите в процеса на промяна на детското развитие.

И така, чрез портфолиото се документира процесът на развитие и учене, различните нива през които преминава детето, както и постиженията в различните образователни направления. Портфолиото онагледява тези нива, прави ги ”видими” и помага да се направят изводи и препоръки относно по-нататъшното личностно развитие на детето.

В края на предучилищното образование портфолиото се предава на родителите. С оглед индивидуалните особености в развитието и постижения на детето в предучилищна възраст, които са отразени в неговото портфолио – е желателно родителят да запознае началния учител с портфолиото на детето си. По този начин се осигурява приемственост и продължаващо взаимодействие между родителите и новата образователна институция – училището. А по отношение на детето – да се намали тревожността и стреса при предстоящата му адаптация в новата училищна среда.

Установяване на готовност на детето за училище.

Готовността на детето за училище да се отчита по пет показателя: физическо, познавателно, езиково, социално и емоционално развитие на детето.

За всеки показател се приписват критерии, за да може да бъде отчетен.

Отчитането на показателите за установяване на училищна готовност се извършва чрез двете форми – портфолио и протоколи за наблюдение.

Установяването на училищна готовност се извършва 14-дневен срок преди края на учебното време. Резултатите се вписват в удостоверение издадено от детската градина. Резултатите за родителя се оформят в самостоятелна бланка като информация за резултатите от предучилищното образование.